

odev.“ In odsihmal puščajo duše, ko se selijo v mlado človeško telo, svoje rajsko krilo v nebesih, a kjer ga puščajo, tam vzklije mila ponižna cvetka. In tem cvetkam je človek vedno tako naklonjen, ker je bila njegova duša oblečena v tako barvo v bogatih nebesih. Kadar pa zapušča duša telo, uvene cvetka, duša pa sprejme zopet svoje krilo v nebesih, — ako je čista. Katera se je pa omadeževala z grehom, je pahnjena naga v večno zimo.“

Slavec je dopel. Ostali ptiči pa so molčali in premišljali, pa tudi jaz sem premišljal to pravljico.

Kukavičina zgodba.

Naša vasica stoji na vznožju gričev, prav na robu velikega gozda, o katerem niti naš oče ne vedo, kje se končuje. Vse hiše naše vasi stoje na ravnem, a vrtovi za hišami, ki leže proti gozdu, se polagoma dvigujejo in prehajajo v zarastel gozd. Tako so pri nas na enem koncu vrtovi bolj alimani obdelani, v drugem koncu pa so porastli z gozdnim drevjem.

V gozd nad našo vas prihaja mnogo ptičev, večjih in manjših. Najtežje sem pričakoval spomladi kukavic. Te so me najbolj razveselile in zanimale. Mnogo so nam pravili o njih gospod učitelj v šoli. S čim se žive in kako daleč daleč odlete od nas tja v južne kraje.

V našem gozdu pa se je naselilo vsako pomlad mnogo kukavic. Veselo kukanje se je glasilo neprenehoma dol v vas.

Pravijo, da ima vsaka kukavica odmerjeno okrožje, v katerem sme pobirati škodljivi mrčes. Same so si postavile take meje. In prav je to! Naselilo bi se morda na en grič preveč kukavic in primanjkovalo bi jim živeža. Prihaja pa tudi ena in ista kukavica vsako leto v isto okrožje. Da je temu res tako, prepričal sem se po večletnem opazovanju.

V gosto vejevje visokih smrek, ravno nad našim vrtom, je dohajala več let jako pridna kukavica. Obrala je vse lazeče kosmate škodljivce. Pa tudi popevala je od zornega jutra do tihega mraka svoj kuku. A njeno petje ni bilo tako čisto kot drugih njenih tovarišic. Za vsakim kuku je malo zagrgrala, in to me je posebno zanimalo. Če sem le mogel, sem stopil pod vitke smreke, na katerih je popevala, in poslušal njeno grgranje. Tiho sem stal pod gostimi vejami, da me ni opazila, sicer bi bila trepnila s perutnicami in sela na drug vrh. Najljubše mi je bilo, če je čepela na visokem hrastu, ki je molel svoje dolge, malo zelene veje visoko iz smrekovih vrhov. Tam sem jo lahko opazoval, kako se je pripogibala z glavo, kadar je zapela. Nisem bil malo žalosten, kadar mi je zletela od tam izpred nosa, ker sem jo sam splašil, stopivši na suho dračje, da je poknilo.

Neko pomlad so dohajale kukavice jako pozno. Naposled so se vendar jele oglašati, a le ob jutrih. To so bile one, ki so bile namenjene še dalje in so prenočevale v našem gozdu. Preden so odletele, so zakukale, a čez dan je bilo zopet vse tiho.

Bilo je že okrog svetega Jurija. Zadnji čas, da pridejo kukavice stalno k nam. In res, toplega pomladanskega popoldneva se je glasilo veselo kukanje v našem gozdu. Mili klici so me takoj privabili tjakaj. Po prstih sem šel in pazil, da nisem stopil na suho vejico, da ne bi preplašil veselih ptic. Ustavim se na onem mestu, kjer sem poslušal prejšnja leta. Tudi kukavica je bila tam. Videl sem jo, kako je sela na visoki hrast. Ozrla se je, stegnila vrat, pripognila glavo in zakukala. Nekako plašno je prenehala že ob prvem kuku. A jaz sem spoznal ob prvem glasu, da mora biti to druga kukavica. Ta ni ona, ki je zagrgrala, ta ima lep, čistodoneč glas. Neka žalost me je obšla po kukavici prejšnjih let. Kdovekje je zaostala? Morda je kje ponesrečila?

Kukavica vrhu hrasta je zapela drugič. Ne, to ni ista, ta je druga! Vidi se ji, da ni vajena kraja. Plaho se ozira okrog; a stara je pela brez skrbi in smelo je letala od vrha do vrha.

Žarko solnce je utonilo na zapadu za temnim gozdom. Prijeten hlad je dahnil v polje. Božajoč vetrič je zašustel v našem gozdu. Šel sem pod visoki, malo zeleni hrast, in ni me opazila kukavica, ki je ravno odpela za tisti dan zadnjo pesem. Utrujena je bila in lačna tudi. Iskala si je po deblu gosenic za večerjo. Prav nizko dol k meni se je spustila. A ustrašila se je, ko me je ugledala. Že je mislila zleteti, pa poklical sem jo z mehkim glasom, in umela me je. Nič se ne boj, draga ptica, nisem zel človek. In verjela mi je. Obsedela je nizko nad mano na veji.

„Ljuba moja kukavica, povej mi, morda veš, kje je zaostala kukavica, ki je prihajala v ta kraj in je pri vsakem kuku zagrgrala?“ Glej, nova kukavica je umela, kaj sem jo vprašal. Jela mi je z žalostjo pripovedovati:

„O, poznala sem jo, dobro poznala. Bila je moja mati.“

„Lansko leto je bilo. Začeli so se vroči dnevi in za naš rod, da odletimo od vas daleč daleč. Prvič sem šla takrat s svojo materjo čez morje. Stara, veš, je že bila mati in se je bala pota. Vendar se je zbralo več in jadrno smo letele čez doline in griče. Jaz sem šla tedaj prvič čez morje. Oj kake sanje sem imela o deželi, kamor smo bile namenjene, in o kateri mi je pravila mati toliko lepega.“

Prifrčale smo do morja. Uj, kako sem se ustrašila! To šumenje in kipenje valov in ta nepregledna morska planjava! Preden smo poletele čez, smo počivale. Moja mati je bila jako slaba. Jaz sem ji morala nanesti živeža, da se je okrepila za daljno potovanje.

Zgodaj zjutraj smo se dvignile na nevarno pot. Hitele smo prhutati, da bi čim prej prejadrale sinje morje. Bolelo nas je v pregibih perutnic. Pa kaj je pomagalo? Ako omahneš, padeš v žrelo gotovi smrti. Zase se nisem bala, a skrbela me je mati. Da bi ji olajšala težave, letela sem tik pred njo, da sem ji rezala zrak, ker moje peruti so bile še mlade in krepke.

Že se je dala ugledati suha zemlja, upanje na rešitev. A pretila je druga nevarnost. Nebo nad nami se je prevleklo s črnimi oblaki. Blisk je švigal, in grom je bobnel, kot bi se podiralo nebo na nas. In preden smo priletele do suhega, se je ulila ploha, kakršnih ne poznajo vaši kraji.

Napele smo zadnje moči, da bi nas ne potolkel dež v morje. Že smo frčale nad suho zemljo, kar se ulije še hujša ploha, ki pobije mojo mater na tla. Nisem je mogla pustiti, spustila sem se tudi jaz na zemljo. Za mano še moje tovarišice in vse smo čepele okrog nje. Žalostno je še enkrat pogledala in že je prenehala dihati.

Dolgo smo čepele tam poleg mrtve, pa bližal se je človek, hu, saj to ni bil človek, črn je bil, gotovo je imel slab namen, in zbežale smo.

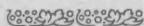
Na nadaljni poti smo letele počasneje. Tovarišice so mi tudi pravile med potjo, zakaj je moja mati tako grgrala pri petju. Dejale so, da so nekoč letele od vas tja v južne kraje. Pa je neki hudoben človek, bil je tudi črn, nastavljal zanjke, in moja mati se je ujela in zadrnila za vrat. K sreči je bila zanjka slaba in se je utrgala, da je odletela prosta. Prihitela je za nami s pokvarjenim grlom. Oj, kako sem jokala — je nadaljevala kukavica — in danes sem tudi tako žalostna, ko se spominjam svoje matere.“

„In kako je bilo dol na jugu?“ sem vprašal.“

„Oj lepo, lepo, in pri vas je tudi lepo...“

Kuku, kuku! In zletela je v mrak...

Mokriški.

Zvonček in citronček.

Razcvetel je zvonček
tam v zelenem vrtu,
sedel nanj citronček
pa mu šepetal:

„Oj ti beli zvonček,
kaj bi mi bingljaj
tak ponosno,
tak bahato
kaj bi se smehljaj?

Daj mi svojo čašico,
da posrebam sladki med,
daj, oj brž mi čašico!“

„Lahkoživi ti citronček,
oj ne kradi mi medice,
ona moje je bogastvo,

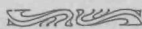
pusti, pusti mi medico!
lahkokrili ti citronček,
prosil ga je beli zvonček.

A citronček lahkoživi
ga ni slišal, ni ubogal,
že odprl je mlada ustka,
da bi srkal sladki med.

Pa prišel je mali Tonček
prišel z mrežo je zeleno,
vanjo je citrončka vjel.

Zasmejal se mu je zvonček,
zasmejal se mu je Tonček:
„No zdaj si pa sit, citronček!“

Bogumil Gorenjko.

Kaj bi tožen on ne bil?

Po stezici sred polja,
po stezici beli,
sam mladenič tožen gre
tožno v log zeleni zre,
v log veseli.

Kaj bi tožen on ne bil,
ko živi v tujini?
Rad bi njivico oral,
rad pšeničico sejal;
a živi v tujini!

Bogumil Gorenjko.

